

2016 - ANUL COȘBUC (V)

**La Năsăud era aceeași lume, același port și grai,
un colț de românism ferit de orice infiltrație străină!**

Tribunistul Ion Pop-Reteganul considerat „cel mai mare folclorist al Ardealului” (Ion Mușlea) a lăsat urme și în dezvoltarea învățământului românesc, organizând cinci școli și contribuind la dezvoltarea altora. Toți învățătorii ar trebui să mediteze la cuvintele lui: „Să mă reasc de 100 de ori tot învățător m-aș face, căci nu există o mai frumoasă carieră pe pământ ca aceea de învățător”.

La 12 km de orașul Năsăud, în satul românesc Hordou, s-a născut viitorul mare poet. Originea numelui satului provine- oficial- din cuvântul ozordău „paznic de pădure”, în alte variante explicația plecând de la hărdău – hordo (în maghiară) - „bute” (chiar și satul are o formă alungită). La câțiva ani de la stingerea din viață a poetului (după șapte ani, în 1925), comunitatea a obținut schimbarea numelui satului, integrându-se în circuitele naționale de promovare a patrimoniului național.

În 1920, tribunistul și poetul, Octavian Goga creiona cel mai idilic „tablou” despre Hordou-ul lui George Coșbuc:

„În județul Bistrița-Năsăud se găsește satul Hordou, de câteva sute de fumuri. Case albe la poală de deal, strânse în jurul unei bisericuțe cu turnul țuguiaț, între plopi. Sătenii toți români plugari temători de Dumnezeu, harnici, ațoși, uscățivi, cu lumină în ochi și cu sufletul muiat în basme.

Sunt din neamul grănicerilor, un fel de răzeși paznici de hotare, care și-au semănat oasele pe toate câmpiile Europei sub pajura Habsburgilor. De pe vremea Mariei Tereza soarta lor s-a ușurat și corvezile iobăgiei au scăzut în jurul lor.

Satul Hordou e însă săracuț și puțintel.

Cam la mijlocul lui este o căsuță cu acoperișul de paie, cu umerii gârbovi, cu gard de nuiete împrejurul ogrăzii scunde și cu grădinița în față. Aci trăiau încă părintele Sebastian Coșbuc și preoteasa Maria acum o jumătate de veac. Ceaslovul însă și darul preoției se adăposteau de vreo două sute de ani sub tavanul de grinzi.

Părintele Sebastian, ca și înaintașii lui, era preot de legea veche, chipul cunoscut al istoricului „popă românesc”, așa cum l-am văzut pe prispă aproape cu toții în copilăria noastră, tâlcuitor de psaltire, îndrumător al poporului și cel mai puternic stâlp al vieții noastre în Ardeal.

Copilul lui e Gheorghe Coșbuc, născut la 8 septembrie 1866. În mijlocul unui peisaj câmpenesc, deci în aer și lumină, au privit întâia oară împrejur ochii poetului. Tabloul acestei clipe, cu misterul lui, nu l-a mai părăsit niciodată:

Zărilor de farmec pline,
Strălucesc în luminiș,
Zboară mierlele-n tufiș

Sunt primele rânduri din “Balade și idile”, cine știe, un ecou întârziat al clipei când i-a căzut pe frunte cea dintâi rază în leagănul de la Hordou, sunt sinteza operei lui Coșbuc.

A fost o copilărie senină la curtea părintească, alături de fratele său Aurel, rămas țăran și astăzi în căsuța din bătrâni. Atmosferă de liniște și împăcare patriarhală. Copilul a învățat mai întâi slovele la dascălul Tănăsucă, ajutorul părintelui, cântăreț de strană, care-l purta pe genunchi.

A trecut apoi la școala primară din vecini, în comuna Telciu, și de acolo la Năsăud, unde l-au trimis la învățătură.

Liceul românesc de acolo, susținut de fondul vechi al grănicerilor, a fost cel mai priincios cuib pe seama poetului adolescent. Lumea dimprejur era o continuare normală a vieții de acasă. Înfățișarea rustică de la Hordou reînvia pe ulițele strâmte cu casele țăărănești din micul orașel înfundat după colinele munților Bistriței.

Era aceeași lume, același port și grai, un colț de românism ferit de orice infiltrație străină.

Câteva sute de elevi, copii de la țară veniți din toate părțile, cu mâncare în desagi, aciuți în gazdă la câte-un gospodar din capul satului.”

Pentru a redescoperi atmosfera acelor vremuri ce stăteau în gazdă reproducem din lucrarea lui Lucian Valea (“Pe urmele lui George Coșbuc”):

«Mâncam aceeași mâncare și anume: părinții ne trimiteau sau aduceau în fiecare joi – zi de târg în Năsăud – de ale mâncării pe o săptămână: făină și pâine de mălai, un fedeleș de lapte acru, o legătură de brânză, slănină, ouă și cartofi. La zilele de sărbătoare mai primeam și câte o pâine de grâu, un fedelecuț de zăvoi (lapte prins) sau o oală de smântână. Mâncam laolaltă câte trei, patru, cinci, care mai toți erau rudenii. Proviantul primit de la părinți se pune laolaltă și pe rând pregăteam mâncarea, cei mai bătrâni da(u) dispoziții celor mai tineri cum să pregătească

(...), iar aceștia executau. Fiecare (...) își câștigase o dexteritate în pregătirea mâncărilor (...). Un coleg de școală a lui George s-a perfecționat în pregătirea mămăligii; altul avea răbdare să pregătească bine tocana de oaie, (...) căci duminica mâncam tocană de oaie, contribuind fiecare cu doi, trei cruceri. Spre acest scop, o aduceam de la Tradam (Jidovița), fiindcă acolo era mai efină cu doi cruceri decât la Năsăud.

Pe George al nostru, care avea întotdeauna preocupări ideale, l-am dispensat de munca „cohnăritului”, el era îndestulit cum îi pregăteam noi bucatele.»

Octavian Goga îl citează chiar pe poet:

«Coșbuc ne-o spune undeva: „Doisprezece din patrusprezece câți urmau clasa a opta a liceului din Năsăud, eram băieți de țărani oieri și purtam căciuli și ițari. Vacanțele mi le petreceam prin păduri și prin munți, căci numai la școală eram „domnișori”, iar acasă eram „țărani”.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-v-113764.html>

În: *Tribuna*, 31 ianuarie 2016.

